

Länsi-Vantaan peltöjen ja niittyjen hoidon kehittämissuunnitelman hyväksyminen

VD/10267/10.03.01.00/2017

HW/ Alei/ Hak

Suunnitelman tavoitteet

Vantaan viheralueohjelman yksi keskeinen tavoite on avoimien kulttuurimaisemien, peltöjen ja niittyjen säilyttäminen hoidettuina ja avoimina. Pellot ja niityt ovat tärkeä osa Vantaan kulttuuriympäristöä ja viheralueverkostoa, jolla on merkitystä myös asukkaiden viihtyisyyden ja virkistyskäytön sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta.

Peltöjen ja niittyjen hoidon kehittämissuunnitelman päätavoitteena on kohteiden säilyttäminen avoimena suunnitelmallisen viljelyn ja hoidon myötä. Muita tavoitteita ovat maisemaomaisuuden hallinnan parantaminen, hoidossa olevien pinta-alatietojen ja hoitoluokkien päivittäminen, avoimien alueiden hoitomenetelmien selvittäminen ja kehittäminen, avoimien alueiden arvokohteiden kartoittaminen, virkistyskäyttömahdollisuuksien kehittäminen, metsittyneiden peltoalueiden kunnostamismahdollisuuksien selvittäminen erityisesti maisemallisesti arvokkailla alueilla, tiedonsaannin helpottaminen avoimista alueista asukkaille ja kaupungin eri asiantuntijoille sekä laiduntamismahdollisuuksien ja -alueiden kartoittaminen.

Länsi-Vantaan peltöjen ja niittyjen hoidon kehittämissuunnitelmassa on käyty läpi kaupungin omistamilla mailla sijaitsevat avoimet alueet Myyrmäen ja Kivistön suuralueilla, yhteensä 90 aluekokonaisuutta, joiden yhteispinta-ala on 575 hehtaaria. Pääosa alueista on asemakaavoitettuja viheralueita, mutta mukana on myös yleiskaavaan liittyviä maatalousalueita. Vantaan kaupungin viheralueyksikkö hoitaa kaupungin pelto- ja niittyalueita lukuun ottamatta yksityisille tahoille vuokrattuja kohteita.

Lähtökohdat

Vantaalainen maisema on maaseudun kulttuurimaiseman ja kaupunkimaiseman vuorottelua, joka juontaa juurensa pitkälti kaupungin historiallisesta kehityksestä. Länsi-Vantaalla maaseudun kulttuurimaisemaa on säilynyt varsin laajoina alueina ja arvokkaina maisemakokonaisuuksina. Avoimet kulttuurimaisemat ovat edelleen merkittävä osa Vantaan kaupunkiympäristöä. Pellot ja niityt kertovat alueiden varhaisemmasta, useita satoja vuosia jatkuneesta viljelytoiminnasta. Ne muodostavat kulttuurimaisemien ketjuja, jotka ovat tärkeitä viihtyisyyden, virkistyskäytön ja luonnon monimuotoisuuden kannalta.

Työn lähtöaineistona käytettiin kaupungin viheraluerekisteriä ja maaseutuviraston peltolohkokerekisteriä. Aineistoa täydennettiin kaavoituksen aineistojen, ilmakuvien ja vuokraajatietojen perusteella. Alueet ryhmiteltiin työn aluksi kokonaisuuksiksi, joista jokaisesta laadittiin erillinen kohdekortti. Kortissa esitetään kuvaus kohteen nykytilasta, sen hoitoluokka sekä hoidon tavoitteet. Maastokäynneillä tarkennettiin kohteiden arvokkaita ominaispiirteitä sekä muodostettiin kunnossapidon periaatteet ja toimintatavat alueiden kokonaisvaltaiseksi kehittämiseksi.

Suunnitelman sisältö

Länsi-Vantaan peltöjen ja niittyjen hoidon kehittämistavoitteet:

- Viljellyt pellot ja hoidetut niityt luovat monimuotoisen ja laajan kulttuurimaisemien viherverkon.
- Avoimia alueita kehitetään säilyttäen niiden ekologiset, esteettiset sekä historialliset arvot.
- Avoimet viheralueet tarjoavat kaupungin asukkaille monipuolisia virkistysmahdollisuuksia ja ulkoilureittejä.
- Laiduntamista lisätään avoimien alueiden maisemanhoidossa.

- Peltoviljelyn ja niittyjen kunnossapidon käytännöt ovat vakiintuneet kehittämissuunnitelman mukaisiksi.
- Alueiden hoidon suunnitteluun, peruskunnostuksiin sekä uusiin kunnossapidon menetelmiin on varattu riittävät resurssit.
- Peltojen ja niittyjen kunnossapidon seuranta tehdään säännöllisesti ja toimenpiteitä sopeutetaan tarvittaessa muuttuneisiin olosuhteisiin.
- Lisätään kunnossapidon työntekijöiden sekä kaupungin asukkaiden tietoutta pelloista ja niityistä ja niiden tarjoamista ekosysteemipalveluista.
- Talkootoimintaan ja asukkaiden osallistamiseen luodaan matalan kynnyksen toimintamalli.
- Viljelypalsta-alueet ovat hoidettuja ja aktiivisessa käytössä.

Kehittämistyön käynnistyessä Vantaalla oli käytössä hoitoluokat B1 maisemapellot ja B2 maisemaniityt (Viherympäristöliiton hoitoluokitus 2000). Näistä B1 oli käytössä vain satunnaisesti, joten käytännössä B-hoitoluokan kohteet olivat yhtä ja samaa hoitoluokkaa. Tässä työssä Länsi-Vantaan kohteet on luokitettu vastaamaan vuoden 2007 uudistettua valtakunnallista hoitoluokitusta: B1 Maisemapelto, B2 Käyttöniitty, B3 Maisemaniitty ja laidunalue, B4 Avoin alue ja näkymä sekä B5 Arvoniitty.

Länsi-Vantaan kahden suuralueen, Myyrmäen ja Kivistön, B-hoitoluokan peltojen ja niittyjen sekä E-hoitoluokan palstaviljelyalueiden yhteispinta-ala on 575 hehtaaria. Alueet ovat pääosin laaja-alaisia peltoja, mutta mukana on myös pienialaisempia niittykohteita. Keskeisimmät peltoalueet sijaitsevat arvokkailla maisema-alueilla. Viljeltyjä peltoja on säilynyt myös kaupunkirakenteen keskellä.

B-hoitoluokkiin kuuluvista peltokohteista on kaupungin hoidossa 306 hehtaaria ja yksityisille on vuokrattu 180 hehtaaria avoimia alueita. Peltokohteet ovat pääosin B1-luokkaa, mutta kokonaisuuksiin kuuluu myös muita hoitoluokkia. Loput alueista ovat viljelyskäytön ulkopuolella olevia niittyjä sekä rakennettuihin puistoalueisiin liittyviä avoimia alueita. Kaupungin hoidossa on Länsi-Vantaalla 81 ha niittyalueita.

Avoimien alueiden tarkempi hoitoluokittainen erittely:

B1 Maisemapelto – 407 ha

B2 Käyttöniitty – 7 ha

B3 Maisemaniitty ja laidunalue – 110 ha

B4 Avoin alue – 13 ha

B5 Arvoniitty – 26 ha

E Palstaviljelyalueet – 12 ha

Vantaan kaupungin maataloilla on viljelyn osalta pitkät perinteet ja toimivat käytännöt. Viljan viljelyn ja niittyjen hoidon lisäksi kaupungin maataloilla on maisemakukka- ja poimintapeltoja sekä Itä-Vantaalla kaksi laiduntamiskohdetta.

Päivitetyn hoitoluokituksen ja laadittujen kohdekorttien avulla niittyjen hoito pystytään toteuttamaan suunnitelmallisesti ja tehokkaasti. Eri alueilla on myös peruskunnostustarpeita puuston raivauksen suhteen yhteensä 21 kohteessa. Kohdekohtaisen hoitoluokituksen myötä Länsi-Vantaalta tunnistettiin myös kahdeksan arvoniittyä (hoitoluokka B5). Näille erityiskohteille laaditaan kohdekohtaiset hoitosuunnitelmat. Tätä kautta saadaan parannettua niitylajiston menestymisen edellytyksiä. Kaupunki vuokraa osan pelloista ja niityistä yksityisille. Vuokrasopimuksista ja vuokraamiskäytännöistä vastaa Kiinteistöt ja asuminen -toimiala. Peltojen vuokrasopimukset ovat yleensä viisivuotisia. Jatkossa tavoitteena on, että myös vuokratut kesantopellot niitetään vuosittain hoidetun maisemakuvan

ylläpitämiseksi. Lisäksi yksittäisiä niittyalueita on vuokrattu muun muassa laidunkäyttöön ja viljelypalsta-alueiksi.

Prosessi ja vuorovaikutus

Suunnitelman on laatinut WSP Finland alikonsulttinaan ProAgria Etelä-Suomi. Työn ohjausryhmässä olivat edustajat viheralueyksiköstä, kaupunkisuunnittelusta, ympäristökeskuksesta sekä kiinteistöt ja asuminen -tulosalueelta.

Kehittämissuunnitelma oli kommentoitavana Vantaan kaupungin internetsivuilla 7.-22.12.2017. Vuokraajia tiedotettiin asiasta erillisellä kirjeellä. Suunnitelmaan saatiin yksi kommentti, jossa esitettiin, että peltojen viljelyn tuotantosuunta tulisi muuttaa nykyistä luonnonmukaisemmaksi ja että Linnaisten peltojen ojiin liittyviä suojavyöhykkeitä tulisi laajentaa.

Viheralueyksikön vastine:

Tässä kehittämissuunnitelmassa ei oteta kantaa viljelyn tuotantosuuntaan. Linnaisten pellot ovat osa maakunnallisesti arvokasta kulttuuriympäristöä sekä maatalouden kannalta hyvää ja yhtenäistä peltoaluetta. Peltojen läpi virtaa Tavastkullanoja ja Linnaistenoja, joiden molempien varsilla on ympäristötuen mukaiset suojavyöhykkeet. Osa peltoalueista on yksityisessä maanomistuksessa. Suunnitelman tarkkuustasolla ei ole voitu ottaa kantaa yksittäisiin suojavyöhykkeisiin. Osalle kohteista on esitetty laadittavaksi erillinen hoitosuunnitelma ja tällainen kohde on esimerkiksi Linnaisten peltojen keskellä oleva arvoniityksi luokiteltu peltosaareke.

Jatkotoimenpiteet

Vastaavanlainen kehittämissuunnitelma laaditaan myös Itä- ja Keski-Vantaan suuralueille vuonna 2018. Samalla kokeillaan kolmella Länsi-Vantaan avoimella alueella erilaisten menetelmien toimivuutta ja arvioidaan kustannusvaikutuksia niittyjen peruskunnostuksessa ja hoidossa.

Tekninen lautakunta 30.1.2018 § 14

Kaupungininsinöörin esitys:

Päätetään hyväksyä Länsi-Vantaan peltojen ja niittyjen hoidon kehittämissuunnitelma jatkosuunnittelun ja maisemanhoidon toteutuksen pohjaksi.

Käsittely: Merkittiin että puistosuunnittelupäällikkö Hanna Keskinen selosti asiaa kokouksessa.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Liite 1 / Länsi-Vantaan peltojen ja niittyjen hoidon kehittämissuunnitelma

Täytäntöönpano: Kuntatekniikan keskus

Muutoksenhakuohje: 3. Valitus katu-, puisto-, tai muun yleisen alueen suunnitelmaa koskevassa asiassa.

Lisätiedot:

puistosuunnittelupäällikkö Hanna Keskinen, p. 050 3038718, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi